

REUFORMATOR

INFORMATOR O POGLAVLJIMA 23 I 24

Tema broja

KOME JE BORBA PROTIV KORUPCIJE VAŽNIJA?

SADRŽAJ

TEMA BROJA	2
Kome je borba protiv korupcije važnija?	2
SRBIJA ANALIZA	5
Senke nad spoljnim odnosima Srbije	5
#NeVremeZaZene: O preporukama koje je Srbija dobila od UN Komiteta za eliminaciju diskriminacije žena	8
Unapređeno zakonodavstvo – neuspešna zaštita	9
EU ANALIZA	10
Stavovi građana Evropske unije: poverenje u institucije, najveći strahovi i prioriteti	10
ZANIMLJIVOSTI	13
Smanjenje prostora za dijalog pogoršano napadima na kritičke glasove	13

Ovaj projekat finansirala
je Evropska unija.

TEMA BROJA

KOME JE BORBA PROTIV KORUPCIJE VAŽNIJA?

Evropska komisija je u Izveštaju za Srbiju za 2018. godinu, kada je reč o korupciji i borbi protiv korupcije našla mesto za neke od nalaza i preporuka iz poslednjeg prEUgovor Alarm izveštaja. U nekim slučajevima Evropska komisija pominje probleme na koje već duže od decenije ukazuju predstavnici civilnog društva koji su aktivni u ovoj oblasti.

Razlika u pristupu borbi protiv korupcije u Srbiji koji pokazuju naša Vlada i Skupština i briselska administracija vidi se već iz značaja koji jedni i drugi pridaju ovoj temi. Dok u programu aktuelne Vlade (ekspoze predsednice) korupcija čini tek deo jednog od deset prioriteta, o ovom pitanju se u izveštaju EK govori naširoko već u sažetku, a zatim u okviru poglavila koja se bave vladavinom prava i pojedinim drugim poglavljima.

Zbog toga je neophodno da Vlada i Skupština Srbije, bez obzira na dinamiku svojih odnosa sa Evropskom unijom, promene pristup u rešavanju problema korupcije, a da izveštaj EK shvate kao koristan podstrek za ostvarivanje tog cilja.

Glavni nalazi i glavni zahtevi EK

Tradicionalno, i ove godine se u izveštaju mogu naći neke opšte ocene o rasprostranjenosti korupcije, bez dodatnih detalja o izvorima. To su, prema mišljenju Evropske komisije, javne nabavke, infrastrukturni projekti, zdravstvo, prosveta, urbanizam i preduzeća u državnom vlasništvu. One su nazvane „oblasti koje su posebno ranjive zbog korupcije“. Istovremeno, EK ukazuje na odsustvo vidljivog napretka u povećanju transparentnosti u tim oblastima. Na ove ocene se logično može nadovezati zaključak da je „privatni sektor

nerazvijen i sputan slabostima u vladavini prava i obezbeđivanju pravičnog nadmetanja.“ O institucionalnoj borbi protiv korupcije svedoči podsećanje na to da Vlada i dalje ne razmatra sistemski preporuke svog Saveta za borbu protiv korupcije.

Izvor: Olga Boškov, BCBP

Kad je reč o efektima napora vlasti u borbi protiv korupcije, ocena Evropske komisije je poražavajuća, jer dolazi nakon što je proteklo pet godina primene Strategije za borbu protiv korupcije - **antikorupcijske reforme nisu donele „merljivi uticaj“**. A kakav bi to uticaj reforme trebalo da donesu, može se dobro videti iz zahteva koji su ponovljeni za suzbijanje korupcije. Od Srbije se, kao i svih prethodnih godina, traže **verodostojni pokazatelji** nezavisnog postupanja tužilaštva i konačne presude za korupciju na visokom nivou, kao i oduzimanje imovine.

Kada je reč o statistikama borbe protiv korupcije, Evropska komisija ne samo da ne vidi željene rezultate borbe protiv korupcije na visokom nivou, nego uočava negativne trendove i kod „obične“ korupcije. Tako, građani Srbije, tek iz Brisela saznaju da se **broj osuda za korupciju u 2018. smanjio** za oko 9% u odnosu na prethodnu godinu. Ovaj podatak nije našao put do publike koja se o izveštaju informisala preko domaćih medija. Prethodno je domaća javnost u mnogo navrata imala prilike da **čuje samohvale predstavnika vlasti** o velikom, ili „nikad većem“ broju osuda za korupciju, od marta 2018. do marta 2019, koje nisu bile praćene poređenjem sa prethodnim godinama. Taj trend se nastavio i nakon objavljivanja Izveštaja EK – ovaj put

je ministar unutrašnjih poslova [predstavio rezultate politice](#) u suzbijanju korupcije, ali su i period i krug obuhvaćenih krivičnih dela različiti od statistika koje pominju Ministarstvo pravde i EK! Zanimljivo je, inače, da se Evropska komisija uzdržala od ocene uspešnosti posebnih odeljenja za borbu protiv korupcije i privrednog kriminala, iako je od početka njihovog rada prošlo već 14 meseci. Uočljivo je da se za razliku od prošlogodišnjeg izveštaja ovaj put ne ukazuje na moguće štetne posledice široke primene sporazuma o priznanju krivice.

Možda najvažnija generalna poruka Vladi Srbije jesto to da **izmeri učinak u primeni svojih antikorupcijskih politika**, radi pripreme nove ambiciozne strategije i akcionog plana. Kao što je poznato, dosadašnji koraci u tom pravcu nisu bili dovoljno dobri, jer je [izostalo sagledavanje razloga](#) zbog kojih prethodni strateški akti nisu doneli rezultate. Evropska komisija je podsetila na nalaze Agencije za borbu protiv korupcije, prema kojima su **mere iz Strategije za borbu protiv korupcije** za period 2013-2018. bile ispunjene u svega 26% slučajeva, a nisu uopšte u čak 61% situacija. O ovim poražavajućim rezultatima Narodna skupština, kojoj je podnet izveštaj, još uvek nije raspravljala, a po svoj prilici ni neće. Naime, [u predlogu zaključaka](#) povodom izveštaja Agencije iz juna 2019, nema ni slova o ovom problemu. Vredi podsetiti da Skupština nije usvajala zaključke povodom izveštaja nezavisnih državnih organa još od 2014, te da je stavljanje ove tačke na dnevni red očigledno jedan od pokušaja da se otklone razlozi za kritike iz Brisela.

Desetak dana posle objave evropskog izveštaja, Ministarstvo pravde je objavilo [novi nacrt revizije Akcionog plana za poglavlje 23 EU integracija](#). Tekst revidiranog plana je očigledno namenjen pre svega briselskoj publici, što se vidi već iz činjenice da je izrađen na engleskom jeziku. S druge strane, na srpskom su objavljeni prispeti predlozi civilnog društva i komentari Ministarstva na njih. Stoga je upitno hoće li Evropska komisija ove komentare moći da uzme u obzir prilikom svog razmatranja revidiranog akcionog plana. Iako je verzija donekle unapređena u odnosu na prethodnu, očigledno je da ne postoji spremnost da se spektar

aktivnosti širi preko onog što je već zacrtano kao obaveza u „prelaznim merilima“, bez obzira na činjenicu da dosadašnje aktivnosti na njihovom ostvarivanju nisu donele vidljiv napredak.

Finansiranje partija, promocije javnih funkcionera, izbori

U [prvim reakcijama iz Beograda](#) na ovaj izveštaj moglo se čuti da u njemu ima „političkih ocena“ i percepcije koja „zamagljuje činjenice“, zato što se pominju građansko-opozicioni protesti i bojkot rada Skupštine. Izostala je međutim bilo kakva reakcija vlasti na snažnu poruku – da Srbija **u potpunosti i prioritetno** „ispuni sve preporuke međunarodnih posmatrača“ u vezi sa izborima. Da podsetimo, Srbija je dobila preporuke od specijalizovanog tela OEBS-a koje posmatra izbole, ODIHR, posle poslednjih parlamentarnih i predsedničkih izbora. Međutim, [ništa nije urađeno](#) na njihovoj primeni u proteklih nekoliko godina, a predstavnici vlasti su uglavnom ignorisali i dobru volju predstavnika ove organizacije koja je nudila pomoć za njihovu realizaciju.

Između ostalog, od Srbije se zahteva **povećanje transparentnosti finansiranja partija i izbornih kampanja, razdvajanje partijske i državne aktivnosti javnih funkcionera i obezbeđivanje ravnopravne medijske zastupljenosti takmaca na izborima**. Da stvar bude gora, Srbija je i sama, pre dobijanja ovih preporuka, planirala da poboljša Zakon o finansiranju političkih aktivnosti još 2014. godine, ali to nije učinjeno do danas. Kada je reč o razdvajanju javne i političke funkcije, i okončanju vođenja „funkcionerskih kampanja“, idealna prilika da se nešto uradi bilo je donošenje Zakona o sprečavanju korupcije, kojim se menja Zakon o Agenciji za borbu protiv korupcije. Petogodišnji rad na izmeni ovog zakona, koji je doneo jedan model, tri nacrta i isto toliko javnih rasprava, kao i nebrojene radne verzije rezultirao je time da Vlada predloži, Skupština usvoji, a Agencija se prečutno saglasi, zakon koji je umnogome isti kao i onaj za koji su svi rekli da mora da se menja. Kada je konkretno reč o funkcionerskoj kampanji, novi zakon

nije doneo nikakve promene. Inače, Transparentnost-Srbija je [među 65 amandmana i komentara predložila](#) poslaničkim grupama kako da se reši ovo pitanje.

V.D. stanje

Evropska komisija godinama ukazuje na **neodrživost v.d. stanja** u vrhovima javne uprave, ali to do sada nije imalo efekta, jer se stanje uglavnom ne menja. Ovaj vid održavanja političkog uticaja, međutim, nije zastupljen samo u javnoj upravi, već širom javnog sektora i svuda ostavlja slične posledice. Ipak, izveštaj Evropske komisije tretira problem parcijalno, prema mestu na kojem nastaje šteta, a ne prema mestu gde se šteta uzrokuje. Tako, iako je mehanizam zarobljavanja institucija isti, kao i razlozi za održavanje v.d. stanja, izveštaj Evropske komisije propušta priliku da ukaže na nezakonito postupanje Vlade u vezi sa postavljanjem političkih vršilaca dužnosti, umesto profesionalnih direktora, izabranih na konkursu, **u javnim preduzećima**.

Zakonodavni postupak

Kvalitet procesa donošenja zakona u Srbiji bio je predmet razmatranja u Izveštaju, po dva osnova. Kada je reč o javnim raspravama koje bi, na osnovu Zakona o državnoj upravi i Poslovnika Vlade, trebalo da prethode donošenju svih novih zakona, kao i svim izmenama i dopunama koje bitno menjaju pravni režim ili na drugačiji način uređuju oblast, ocene su previše blage. Naime, Evropska komisija propušta da sama konstatiše da organi državne uprave krše svoje obaveze. Umesto toga, oni ukazuju da postoji problem tek posredno – prenoseći informacije koje su dobili od organizacija civilnog društva (da je vreme za javne rasprave ponekad prekratko, da organi vlasti nisu posvetili dužnu pažnju komentarima sa javne rasprave i slično). U stvarnosti, javne rasprave u pripremi mnogih zakona nisu ni održane, uključujući i nedavno usvojene kontroverzne izmene Krivičnog zakonika, dok je objavljivanje celovitog izveštaja sa javne rasprave, koji

bi obuhvatao pregled svih predloga i razloga za njihovo odbijanje ili prihvatanje, i dalje pre izuzetak nego pravilo.

S druge strane, iz Evropske komisije su stigle daleko snažnije ocene kvaliteta zakonodavnog postupka u samoj Narodnoj skupštini. Iz Brisela je poručeno da je **Narodna skupština urušila vršenje svoje nadzorne i zakonodavne uloge** praksom postupanja parlamentarne većine. Prve [reakcije predstavnika vlasti](#) u Srbiji na ove zamerke nisu bile nimalo ohrabrujuće. Međutim, nije prošlo mnogo da ove [jasno saopštene kritike pokazuju rezultate](#). Na plenarnoj sednici Evropskog konventa 10. juna 2019, prvo je predsednica Skupštine, a zatim u gotovo istom tekstu i predsednik Republike, obećala odustanak od prakse podnošenja amandamana Vladinih poslanika, koji su sračunati isključivo na to da oduzmu vreme opozicionarima koji su voljni da obrazlože sopstvene amandmane. U stvari, prema njenim rečima, sa tom praksom se prestalo još u januaru ove godine, kada je dobar deo opozicije već napustio plenarne sednice. Za sada još nema naznaka da bi obećanje moglo biti dovoljno za njihov povratak u skupštinsku salu.

Ocene pojedinih zakona

Kad je reč o nedavno usvojenom **Zakonu o sprečavanju korupcije**, EK ukazuje na to da on „mora da bude u skladu sa međunarodnim standardima i preporukama GRECO“, iz čega se može zaključiti da zakonski tekst, čiji je treći nacrt bio dostupan pre objavljivanja Izveštaja, nije dobio prethodnu pozitivnu ocenu. Međutim, problem za Srbiju predstavlja to što su evropski standardi u ovoj oblasti nedovoljno razvijeni, a GRECO preporuke u pogledu rada Agencije nisu sveobuhvatne. Stoga se realno može dogoditi da ovaj zakon, čija je priprema trajala pet godina i koji [nije rešio brojne probleme](#) prepoznate u praksi, nakadno dobije neopravdanu prelaznu ocenu.

Za **Zakon o slobodnom pristupu informacijama** se ističe potreba za dopunom kako bi se obezbedila puna primena, ali bez osvrta na problematične odredbe u poslednjem objavljenom nacrtu, iz decembra 2018. Izveštaj EK govori o neopravdanom uskraćivanju informacija od javnog

SRBIJA ANALIZA

SENKE NAD SPOLJNIM ODNOSSIMA SRBIJE

Objavljanje izveštaja Evropske komisije o napretku zemalja Balkana u procesu evropskih integracija je ove godine odloženo za kraj maja, posle izbora za Evropski parlament. Sudeći po izjavama pojedinih zvaničnika, ključni razlog je bila bojazan da bi tema proširenja bila „previše“ za delove javnosti Unije i da bi time „zamutila“ izbornu kampanju temom koju etablirane političke grupacije očigledno ne mogu da predstave kao pozitivnu i poželjnu.

zveštaji Evropske komisije za zemlje Zapadnog Balkana objavljeni su 29. maja, kada je ambasador i šef delegacije Evropske unije u Srbiji Sem Fabrici uručio [izveštaj za Srbiju](#) predsednici vlade Ani Brnabić i ministarki za evropske integracije Jadranki Joksimović. Na konferenciji za medije tim povodom [predsednica vlade je ocenila](#) da je izveštaj u osnovi pozitivan ali i kritikovala što su u izveštaj unete „neke političke ocene“ i posebno ocene Komisije o pogoršanom stanju medijskih sloboda u Srbiji.

Mi ćemo se ovde osvrnuti na ocene Komisije o napretku Srbije u poglavljima 30 (Spoljni odnosi) i 31 (Spoljna, bezbednosna i odbrambena politika). Ova dva poglavlja trenutno imaju različit status. Poglavlje 30 je otvoreno decembra 2017, dok za poglavlje 31 Srbija još uvek nije dobila ni izveštaj sa skrininga koji je završen još 2014. godine. Ta neusaglašena pozicija Evropske unije ostavlja prostor za različita tumačenja odnosa Evropske unije prema spoljnoj politici Srbije i značaju koji taj segment ima u ukupnom procesu pridruživanja.

Nemanja Nenadić
Transparentnost – Srbija

KORISNI LINKOVI:

1. Izveštaj EK za Srbiju za 2018. godinu
2. prEUgovor Alarm izveštaj april 2019. godine
3. Prvi nacrt revidiranog Akcionog plana za poglavlje 23

Poglavlje 30

Poglavlje 30 tematski pokriva normativni okvir spoljne ekonomski politike. U Evropskoj uniji najveći deo ekonomskih odnosa sa inostranstvom je izmešten iz ruku pojedinačnih država i prepušten administraciji

Unije. Za Srbiju to suštinski znači prilagođavanje svoje spoljne ekonomske politike danu očekivanog članstva u Uniji, kada će tada postojeća regulativa EU postati i njena. Vođenje spoljne ekonomske politike do tada treba da sadrži i kalkulaciju prestanka važenja postojećih sporazuma s danom sticanja članstva u EU, kada regulativa EU treba da postane rukovodeći okvir i za Srbiju.

Izvor: George Becker, Pexels

Otvaranje ovog poglavlja u pregovorima sa EU decembra 2017. došlo je uz dva prelazna merila: da Srbija pre članstva u EU postane članica Svetske trgovinske organizacije i da usvoji Akcioni plan za usklađivanje zakonodavstva u ovoj oblasti. Aktuelni izveštaj Evropske komisije o napretku je praktično pokrio celokupan rad administracije na ovom poglavlju i dao je ocenu da je Srbija „umereno pripremljena“.

Izveštaj je konstatovao da nije bilo napretka u pregovorima Srbije za pristupanje STO, i ocenio da taj korak zavisi pre svega od usvajanja Zakona o izmenama i dopunama Zakona o genetički modifikovanim organizmima i dovršavanjem pregovora o pristupu tržištima sa nekolicinom zemalja. Eventualne izmene Zakona o genetski modifikovanim organizmima (iz 2009.) su vezane pre svega za ukidanje opšte zabrane prometa genetski modifikovanih organizama koja stoji u članu 2. Takva zabrana je u neskladu sa ambicijom članstva u STO a koja je postala i obaveza kroz prelazno

merilo u otvorenom poglavlju 30. Teško je reći kakav regulatorni kompromis će država morati da nađe da razreši taj problem, ali se ukidanje opšte zabrane i uvođenje mekših mera ograničavanja (budući da je teško zamisliti da javnost u Srbiji prihvati šire otvaranje prema prometu GMO proizvoda) čine kao mogući putokaz ka razrešenju dileme. Pored ovog problema put ka članstvu Srbije u STO je blokiran bilateralnim pregovorima sa Ukrajinom, što traje praktično čitavu deceniju a ni poslednjih godina nisu vidljivi pomaci ka finalizaciji pregovora. Tokom prošlogodišnje posete ukrajinskog predsednika Porošenka Beogradu dati su [optimistički izgledi](#) za zaključenje bilateralnog sporazuma. Ali, treba napomenuti da su bilateralni odnosi u celini postali komplikovani nakon krize na istoku Ukrajine i ruske aneksije Krima 2014. Srbija zvanično ne priznaje tu aneksiju, ali na međunarodnim forumima (Ujedinjene nacije, pre svega) se uglavnom uzdržava od kritike Rusije.

U spoljnoj ekonomskoj politici Srbije zadnjih godina Rusija je imala značajnu ulogu, kao najveći član Evroazijske ekonomske unije sa kojom je Srbija u martu 2019. završila pregovore o sporazumu o slobodnoj trgovini. Taj sporazum, usaglašen nakon trogodišnjih pregovora, bi trebalo i da zameni postojeće sporazume o slobodnoj trgovini sa Rusijom, Belorusijom i Kazahstanom, i da uključi i Kirgistan i Jermeniju. U kontekstu poglavlja 30 Evropska komisija je u izveštaju napomenula da je važno da taj sporazum bude usklađen sa obavezama Srbije kroz Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju i da se razume da će taj sporazum prestatи da važi najkasnije od dana članstva Srbije u Evropskoj uniji.

Izveštaj Evropske komisije je pohvalio usaglašavanje nacionalne kontrolne liste robe dvostrukе namene i kontrolne liste naoružanja sa Evropskom unijom, i formiranje koordinacionog tela za regulisanje spoljnotrgovinskih odnosa u svetlu obaveza budućeg članstva u EU. Kao kratkoročne obaveze su navedeni usvajanje Protokola 6 CEFTA sporazuma (trgovina uslugama), što je delom uslovljeno političkom klimom u regionu i odnosima sa Prištinom, i počinjanje pregovora o Protokolu 7 (o rešavanju sporova).

Poglavlje 31

Pogled na izveštaj o Poglavlju 31 otkriva dvostruku prirodu spoljnopoličkih odnosa Srbije i EU. Sa jedne strane tu je razvijena saradnja u oblasti Zajedničke bezbednosne i odbrambene politike, a sa druge strane tu je nizak procenat usaglašavanja Srbije sa stavovima Unije (53%) koji je pre svega vezan za odnose Srbije i Rusije.

Srbija godinama aktivno učestvuje u vojnim misijama EU iz domena Zajedničke bezbednosne i odbrambene politike (trenutno u Maliju, Centralnoafričkoj republici, Somaliji), a trenutni fokus je na uspostavljanju nacionalnog okvira za učešće u civilnim misijama. Na unutrašnjem planu Srbija nadograđuje nacionalnu bazu podataka o malokalibarskom i lakov oružju i ima razvijen proces prikupljanja nelegalnog oružja i municije. Na proleće 2018. javnosti su predstavljeni nacrti nove [Strategije nacionalne bezbednosti](#) i [Strategije odbrane](#), za koje je EU suštinski tražila uključivanje elemenata iz njene [Globalne strategije](#) iz 2016. radi lakše adaptacije Srbije Zajedničkoj spoljnoj i bezbednosnoj politici. Posle kratke javne rasprave maja 2018. godine ti nacrti se nalaze na radnim grupama resornih ministarstava i nejasno je kada će nove verzije tekstova biti predstavljene javnosti.

Politika vojne neutralnosti Srbije je u izveštaju samo notirana uz dodatak „... ali su saradnja i intenzivni vojni kontakti sa NATO-om nastavljeni“. Politika vojne neutralnosti je posve ograničeno definisana (neučestvovanje u postojećim vojnim savezima) kada je doneta skupštinskom deklaracijom decembra 2007. a prošle godine predstavljeni nacrti strategija nacionalne bezbednosti i odbrane nisu ponudili njenu dalju elaboraciju, te tako nema ni posebnog osvrta na nju u izveštajima Komisije.

U analizi odnosa sa najvažnijim svetskim silama, izveštaj je odnose Srbije i Rusije stavio na prvo mesto i posvetio im je najviše prostora. Apostrofirane su česte posete na najvišem nivou (dve posete predsednika Srbije Rusiji 2018. i poseta predsednika Rusije Srbiji januara 2019.), razvijena vojno-tehnička saradnja (u čemu najveću ulogu igra nabavka aviona MiG-29) i „postojana saradnja“ sa

Organizacijom ugovora o kolektivnoj bezbednosti čiji je Srbija posmatrač od 2013. Dalje se navode odnosi sa SAD („održani su dobri odnosi“), NATO-om (20-ak vojni vežbi sa SAD i NATO, od kojih je najvažnija bila u oktobru 2018. u Srbiji), i Kinom („nastavljeno dalje jačanje odnosa“). Odnosi sa susedima su analizirani u posebnoj sekciji izveštaja („Dobrosusedski odnosi i regionalna saradnja“) i, pored navođenja već poznatih problema (sudbina nestalih lica iz ratova 1990-ih, nepostojanje sporazuma o granici sa Hrvatskom i BiH, zapaljiva javna retorika) suštinski nisu negativno ocenjeni.

Evropska komisija je navela tri neposredna zadatka: bolje usaglašavanje sa deklaracijama EU i odlukama Saveta iz domena ZSBP, završetak revizije strategija bezbednosti i odbrane tako da one „odražavaju orientaciju ka EU u svim oblastima“, i nastavljanje primene Zakona o međunarodnim merama ograničavanja iz 2016.

Umesto zaključka

Nećemo pogrešiti ako kažemo da se posmatrano iz tačke pristupnih pregovora Srbije glavna senka nad spoljnom politikom treba tražiti u trouglu Srbija – Kosovo – Rusija. Neregulisani odnosi Srbije i Kosova (bez prejudiciranja kakvi bi mogli biti) su od jednostranog proglašenja nezavisnosti Kosova 2008. pomerili srpsku spoljnu politiku ka traženju političkih saveznika radi blokade priznanja na svetskom nivou. Podrška Rusije i Kine u tom kontekstu je postala važan element ukupne spoljne politike, a delovala je podsticajno za proširivanje ukupnih odnosa sa njima u poslednjih deset godina. [Odnos sa Rusijom](#) je postao problematičan u kontekstu usaglašavanja Srbije sa ZSBP usled rata u Ukrajini od 2014. i nekoliko rundi različitih formi sankcija koje je Evropska unija uvodila ka Rusiji. Te teme su [ključno doprinele padu procenta usaglašenosti Srbije](#), koji je od procenta usaglašenosti oko 90% pre 2014. do danas pao na oko 50%.

Na kraju moramo podvući specifičan formalni problem poglavlja 31 a to je nepostojanje usaglašene pozicije EU prema ovom pitanju. To se vidi pre svega iz činjenice da Srbija nije dobila ni izveštaj sa skrininga za ovo poglavlje,

i što su signali iz EU i zemalja članica često heterogeni i opterećeni konkretnim problemima koje imaju pojedine zemlje članice. Izveštaji Komisije daju određenu analitičku podlogu i smernice poželjnog razvoja u ovom domenu, ali više ukazuju na složeni balans interesa unutar EU i na komplikovanu prirodu srpske spoljne politike.

Milan Igrutinović

Centar za primenjene evropske studije

KORISNI LINKOVI:

1. Izveštaj EK za Srbiju za 2018. godinu
2. Nacrt strategije nacionalne bezbednosti
3. Nacrt strategije odbrane

#NEVREMEZAZENE: O PREPORUKAMA KOJE JE SRBIJA DOBILA OD UN KOMITETA ZA ELIMINACIJU DISKRIMINACIJE ŽENA

Nakon objavljivanja Zaključnih zapažanja UN Komiteta za eliminaciju diskriminacije žena (CEDAW), Autonomni ženski centar, ASTRA i Žene u crnom, u saradnji sa BeFemom, organizovale su promociju preporuka, kako bi se ukazalo na neodgovarajući odnos države prema pravima žena i obavezi da se spreči svaki vid diskriminacije i osigura uživanje prava.

Srbija je februara ove godine predstavila Četvrti periodični izveštaj o primeni Konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena. U izveštaju iz senke "Tamni oblaci nad Srbijom", ukazano je na ključne probleme u ostvarivanju ljudskih prava žena i neodgovarajući odnos države prema međunarodno prihvaćenim obavezama. CEDAW Komitet je usvojio Zaključna zapažanja, koja su dostavljena državi, a koja bi trebalo da budu orientacija za aktivnosti u narednom periodu.

Autor: Vladimir Garboš

U Zaključnim zapažanjima se od Srbije traži da preduzme sve odgovarajuće mere protiv anti-rodnog diskursa i njegovog negativnog uticaja na žene, da unapredi znanje predstavnika pravosuđa o Konvenciji i njenu direktnu primenu u sudskim postupcima, da osigura slobodu govora i bezbednost aktivistkinja za prava žena, da unapredi zaštitu žena od svih oblika rodnog nasilja, uključujući trgovinu ljudskim bićima, preduzme odgovarajuće mere u oblasti obrazovanja, zapošljavanja, reproduktivnih prava žena, a sve to imajući u vidu specifični položaj i potrebe žena iz marginalizovanih društvenih grupa.

Iako Zaključna zapažanja CEDAW Komiteta predstavljaju indikator uticaja za ostvarivanje preporuke iz skrininga (3.6), koja se odnosi na princip nediskriminacije i društvenu poziciju ranjivih grupa, ništa od sadražaja ovih preporuka nije integrisano u reviziju Akcionog plana za Poglavlje 23. Svi predlozi su površne izmene postojećeg AP, koje sadrže pomeranje rokova za aktivnosti koje nisu sprovedene u prethodnom periodu (2016-2018), ili uopštene formulacije o "monitoringu primene"

relevantnih zakona i startegija i "jačanju kapaciteta" nadležnih državnih tela za njihovo sprovođenje.

Tanja Ignjatović
Autonomni ženski centar

KORISNI LINKOVI:

1. Četvrti periodični izveštaj o primeni Konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena
2. Zaključna zapažanja CEDAW komiteta
3. Izveštaj Tamni oblaci nad Srbijom

UNAPREĐENO ZAKONODAVSTVO – NEUSPEŠNA ZAŠTITA

U Beogradu je 5. juna 2019. godine održan sastanak Odbora za ravnopravnost Parlamentarne skupštine Saveta Evrope, na kom su, između ostalih, razmatrana pitanja u vezi sa zaštitom od diskriminacije, rodnom ravnopravnosću i primenom Konvencije Saveta Evrope o sprečavanju nasilja prema ženama i nasilja u porodici.

Odbor je usvajio [izveštaj](#) Elvire Kovač (Srbija, EPP/CD) u kom je istaknuta važnost promovisanja i poštovanja ravnopravnosti između žena i muškaraca, kao i u borbi protiv diskriminacije na osnovu pola. Izražena je podrška [Strategiji](#) za rodnu ravnopravnost Saveta Evrope za period 2018-2023. Međutim, izražena je zabrinutost zbog negativne reakcije na prava žena u nekoliko država članica, što „zahteva pojačane napore u odbrani rodne ravnopravnosti, te snažnu političku predanost i vođstvo kako bi se osigurao dalji napredak“.

Na sastanku u Beogradu usvojen je i nacrt rezolucije, na osnovu [izveštaja](#) Zite Gurmai (Mađarska, SPC), u vezi sa [Konvencijom](#) Saveta Evrope o sprečavanju nasilja prema ženama i nasilja u porodici. Odbor je zaključio da je Konvencija imala “opipljiv i pozitivan uticaj” od stupanja na snagu, pre pet godina, a države članice su pozvane da

se bore protiv “zabluda i dezinformacija” o Konvenciji, koje ponekad “pogrešno predstavljaju njeni protivnici, kao napade na porodične vrednosti ili promovisanje takozvanog skrivenog programa”.

Tanja Ignjatović, predstavnica Autonomnog ženskog centra (AŽC), imala je priliku da učestvuje u sesiji “Nasilje protiv žena: napredak i izazovi u Srbiji”. Ona je [izvestila](#) o stanju kroz prikaz stanja u četiri ključne oblasti - integrisane politike, prevencija, zaštita i gonjenje učinilaca nasilja. Istakla je i to da je AŽC izradio [izveštaj](#) “Unapređeno zakonodavstvo – neuspešna zaštita”, koji je predat GREVIO ekspertskoj grupi. Ovaj ekspertski izveštaje, koji očekujemo početkom 2020. godine, predstavlja jedan od pokazatelja uticaja za realizaciju perporuke iz skrininga o principu nediskriminacije i dušvenom položaju ranjivih grupa (3.6) iz Akcionom planu za Poglavlje 23.

Tanja Ignjatović
Autonomni ženski centar

KORISNI LINKOVI:

1. Konvencija Saveta Evrope o sprečavanju nasilja prema ženama i nasilja u porodici
2. Izveštaj Elvire Kovač: Towards an ambitious Council of Europe agenda for gender equality

EU ANALIZA

STAVOVI GRAĐANA EVROPSKE UNIJE: POVERENJE U INSTITUCIJE, NAJVEĆI STRAHOVI I PRIORITY

Rezultati Eurobarometra iz jeseni 2018. godine ukazuju na to da građane Evropske unije najviše brinu posledice migrantske krize i mogući teroristički napadi. Na vrhu liste nalazi se i ekonomска problematika a, kada su u pitanju politički prioriteti Unije, većinsku podršku uživaju sve politike sem politike proširenja.

Šta je Eurobarometar?

Od 1973. godine Evropska komisija prati javno mnjenje i stavove građana Unije u državama članicama, što podrazumeva opsežna istraživanja koja se bave aktuelnim pitanjima. Istraživanja obuhvataju teme poput političkih i ekonomskih pitanja, socijalne situacije, pitanja proširenja, poverenja u institucije, kulture, životne sredine i ostalo. Rezultate istraživanja objavljuje Generalna direkcija Evropske komisije za komunikacije, sa bazom podataka među najvećima u svetu.

Ovde su prikazani preliminarni rezultati Standardnog Eurobarometra sprovedenog između 8. i 22. novembra 2018. godine u 34 zemlje ili teritorije, koji se bavi temama evropske političke situacije, ekonomije i evropskog građanstva. Pored 28 država članica Evropske unije, uzorak obuhvata i 5 zemalja kandidata (Srbija, Severna Makedonija, Turska, Crna Gora i Albanija), kao i zajednicu kiparskih Turaka u delu zemlje koja nije pod kontrolom vlade Republike Kipar.

Kada se radi o istraživanju javnog mnjenja, ne bi trebalo da se izgube iz vida politički događaji u nekim državama članicama. Promene koje bi mogle uticati na stavove stanovništva jesu, između ostalog i promena Vlade u

Italiji, nacionalni izbori u Mađarskoj, Sloveniji, Letoniji i Luksemburgu. Ono što zaokuplja najviše pažnje jesu budući odnosi Evropske unije i Velike Britanije. Pojedine države članice poput Francuske, Belgije i Holandije bile su žrtve terorističkih napada, što za posledicu ima veliku bojazan za bezbednost na evropskom nivou. Francusku nisu zaobišli ni unutrašnji nemiri, koji su počeli iskazivanjem nezadovoljstva građana porastom poreza na gorivo, da bi potom eskalirali i dotakli se drugih društvenih pitanja, noseći sa sobom sve više nasilja. Od bitnih događaja u Evropkoj uniji treba pomeniti i sastanak predsednika Evropske komisije sa američkim predsednikom Donaldom Trampom, koji je nastupio nakon nametnutih novih trgovinskih tarifa od strane SAD-a i recipročnim merama EU.

Poverenje u evropske i nacionalne institucije

Kada govorimo o poverenju u nacionalne institucije i u Evropsku uniju, 4 od 10 ispitanih Evropljana veruje Evropskoj Uniji, dok više od trećine veruje svojoj nacionalnoj Vladi i parlamentu. Svakako treba napomenuti da skoro polovina ispitanika (48%) ima tendenciju da ne veruje Uniji, dok se odgovor "ne znam" može čuti kod 10% Evropljana. Na osnovu uzorka ispitanih građana, moguće je klasifikovati države članice i izdvojiti one među kojima je poverenje u EU dominantnije nego u drugim državama. Poverenje je najviše u Litvaniji, Danskoj i Švedskoj, dok se na drugom kraju skale nalaze nepoverljive države poput Grčke, Velike Britanije i Češke. Na osnovu rezultata istraživanja proleća 2018. godine, nivoi poverenja, odnosno, nepoverenja u Evropskoj uniji jesu nepromjenjeni, s obzirom na to da je paralelno teklo povećanje poverenja u EU na nacionalnom nivou u Švedskoj i Holandiji, dok se smanjilo u 13 država članica predvođenih Slovenijom. Napredak je vidan u Mađarskoj, koja je, iako podeljena država po pitanju poverenja u Uniju, proleća 2018. godine pokazivala veće nepoverenje.

Izvor: Evropska komisija

Slika o Evropskoj uniji

Zanimljiv je rastući trend pozitivne slike o EU. Povećanjem od 3%, pozitivna slika o EU dostigla je najviši nivo od jeseni 2009. godine, što znači da dve petine Evropljana ima pozitivnu sliku o ovoj nadnacionalnoj organizaciji. Iako najveći procenat ispitanika koji ima negativnu sliku o EU dolazi iz Grčke, uporednom analizom poslednja četiri istraživanja, može se zaključiti da je nekada većina u ovoj zemlji imala negativnu sliku koja je sada zamjenjena neutralnom (39%).

Skoro polovina (49%) građana smatra da se njihov glas računa, što je prvi put od 2004. godine. Gledano statistički, 16 zemalja Evropske Unije slaže se da je njihov glas važan i da se računa, dok se ostalih 12 zemalja ne slaže sa ovom tvrdnjom, posebno Grčka, Češka i Kipar.

Brige na evropskom nivou

Kada su u pitanju brige građana Unije, posmatrano na evropskom nivou, na vrhu spiska već tri godine uzastopno je imigracija - 40% građana smatra je glavnim razlogom za zabrinutost,. Koliko je rasprostranjena briga zbog migrantske krize pokazuje činjenica da se kao najveća pretnja pominje čak dvostruko češće nego druga najveća briga Evropljana, a to je terorizam. Stanje javnih finansija država članica zauzima visoku treću poziciju, po prvi put od 2014.godine, budući da jedna patina (19%) građana Unije to percipira kao jednu od glavnih pretnji. Slede ekomska situacija (18%), klimatske promene (16%, beležeći najveći rast), nezaposlenost je na šestoj poziciji (13%), potom sledi uticaj Evropske unije u svetu (11%), te stavke za koje se opredelilo manje od

10% ispitanih (kriminal, rastuće cene i inflacija, životna sredina, penzije, porezi, snabdevanje energijom).

Kada posmatramo nešto širu sliku, odnosno koliko su se menjali stavovi građana Evropske unije o najvećim pretnjama u poslednjih nekoliko godina, upadljiv je porast zabrinutosti zbog imigracione krize. Od 2014. učestalost pominjanja ove stavke beleži enormni porast, pa je tako iste godine 24% ispitanika prepoznalo kao glavnu pretnju, a već naredne godine čak 58% (nakon toga je u blagom padu, ali i dalje zauzima stabilno prvo mesto). Kada je reč o terorizmu, sve do kraja 2014. godine ova stavka se nije visoko kotirala na listi glavnih pretnji, posmatrano na nivou cele Evropske unije, ali su događaji u poslednjih nekoliko godina drastično promenili način na koji prosečan građanin Unije povezuje svoju bezbednost i mogućnost terorističkih napada. Nakon što je početkom 2015. godine u napadu na satirični magazin Šarli Ebdo u Parizu ubijeno 17 osoba, a novembra iste godine u seriji koordinisanih napada u istom gradu nastrandalo 130 osoba, u prvom sledećem Eurobarometru utvrđeno je da 39% ispitanika percipira terorizam kao glavnu pretnju, naspram ranijih 25% (što je već predstavljalo značajno povećanje u odnosu na, recimo, ispitivanje s početka 2014. godine, gde ta brojka ne prelazi 6%). Istovremeno sa ovim procesima opadala je zabrinutost za pitanja koja se tiču ekomske situacije, pa su tako 2011. godine u čak 59% slučajeva građani Unije svrstavali ekomske pretnje među najvažnije, da bi 2018. taj broj spao na oko 18%.

Imigracija kao razlog za zabrinutost figurira kao najvažnija briga u 26 država članica, dostižući najviše procente u Estoniji (65%), Malti (61%), Sloveniji i Češkoj (u obe po 58%). Potom, 20% Evropljana spominje terorizam u tom kontekstu – ovo predstavlja najvažniju brigu u Portugalu (35%), a na drugom je mestu u ukupno 13 zemalja članica. Stanje javnih finansija država članica je na trećem mestu i spomenuto je od preko jedne trećine ispitanika u Holandiji, te preko četvrtine u Nemačkoj, Finskoj, Austriji, Grčkoj. Zabrinutost zbog ekomske situacije se proporcionalno najviše spominje u Italiji i Grčkoj (po 27%), Španiji (25%), Ujedinjenom

Kraljevstvu (24%). Klimatske promene, koje su na petom mestu gledano na nivou cele Unije, u Švedskoj se najviše pominju kao razlog za brigu (46%), dok je u državama poput Finske, Danske, Irske, Belgije i Francuske ovo drugi najčešći odgovor na pitanje koji je najvažniji problem sa kojim se suočava Evropska unija. Konačno, „šestoplazirana“ nezaposlenost značajnije je zastupljena samo među odgovorima Italijana, gde predstavlja drugu najznačajniju brigu (34%).

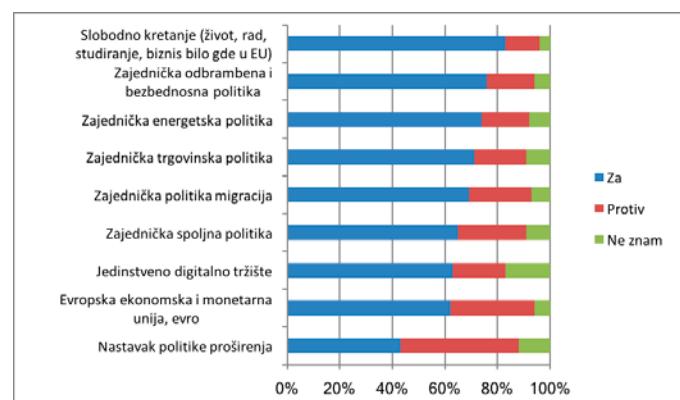
Brige na nivou nacionalnih država

Kada je reč o najvažnijim problemima sa kojima se suočava njihova sopstvena zemlja, ispitanici su odgovarali nešto drugačije. Sa 23% pominjanja, nezaposlenost i dalje drži primat kada su u pitanju problemi na nacionalnom nivou (i pored pada od 2%), s tim da je zabrinutost zbog ovog pitanja najraširenija u Grčkoj, Španiji, Italiji, Hrvatskoj i Francuskoj. Rastuće cene, inflacija i troškovi života dele drugu poziciju sa imigracijom (21%), mada treba napomenuti da je ovo prvi put od 2008. da su troškovi života među najčešćim razlozima za zabrinutost Evropljana. U sedam država članica Unije, predvođenih Litvanijom (56%), Bugarskom (48%) i Estonijom (44%) problem rastućih troškova je percipiran kao najveći, dok imigracija najviše brine građane Malte (50%), ali i Nemačke (36%), Belgije (29%) i Austrije (26%). Na četvrtom mestu sa 20% spominjanja nalazi se zdravstvo i socijalna sigurnost (na prvom mestu u Švedskoj, Finskoj i Holandiji), a slede ekonomска situacija, penzije, životna sredina, snabdevanje energijom, kriminal, obrazovni sistem, javni dug, porez i terorizam.

Politički prioriteti Evropske unije

Velika većina građana Unije podržava „slobodno kretanje građana EU koji mogu da žive, rade, studiraju i bave se biznisom bilo gde u EU“ (83%). Više od tri četvrtine Evropljana se izjasnilo za „zajedničku odbrambenu i bezbednosnu politiku država članica“ (76%). Skoro tri četvrtine građana takođe podržava „zajedničku

energetsku politiku država članica EU“ (74%), dok se 71% njih izjasnilo za „zajedničku trgovinsku politiku Evropske unije“. Skoro sedam od deset ispitanika izjasnilo se u korist „zajedničke evropske politike za migracije“ (69%), dok skoro dve trećine blagonaklono gleda na „zajedničku spoljnu politiku“ (63%). Što se ekonomski tematike tiče, interesantno je da se više od šest Evropljana među deset ispitanih izjasnilo pozitivno o „evropskoj ekonomskoj i monetarnoj uniji sa zajedničkom valutom, evrom“ (62%; u 15 zemalja podrška evru je skočila, najznačajnije u Finskoj, dok se u 8 država članica smanjila, sa najvećim padom u Rumuniji i Hrvatskoj).

Jedina oblast koja uživa manjinsku podršku jeste dalje proširenje Evropske unije. Svega 43% ispitanika se izjašnjava pozitivno o prijemu drugih država u predstojećim godinama, nasuprot njih 45% koji su protiv. I pored toga, podrška proširenju ostaje na najvišem nivou još od jeseni 2010.godine.

Jelena Dadić i Tamara Stepanović

BCBP

KORISNI LINKOVI:

1. EU Barometar

ZANIMLJIVOSTI

SMANJENJE PROSTORA ZA DIJALOG POGORŠANO NAPADIMA NA KRITIČKE GLASOVE

Donošenje lošijih zakonskih rešenja, uz nedostatak dijaloga, urušavanje nezavisnih institucija i napade na organizacije civilnog društva nastavlja se pod okriljem reformi u okviru procesa pristupanja EU, ali postoji prostor za unapređenje ukoliko se usvoje date preporuke pri reviziji akcionih planova, istaknuto je na predstavljanju najnovijeg nezavisnog izveštaja koalicije prEUgovor o napretku u poglavljima 23 i 24 koje je održano 16. aprila 2019. u Beogradu.

S obzirom na to da Srbija i ostale države Zapadnog Balkana postaju zarobljene države, neophodno je da Evropska unija i nakon evropskih izbora u maju nastavi sa politikom proširenja, ukazao je moderator diskusije, istraživač Beogradskog centra za bezbednosnu politiku (BCBP) Bojan Elek. Potrebno je da EU posveti pažnju ovim problemima korišćenjem novih instrumenata poput posebnih izveštaja u kojima se analiziraju mehanizmi koji ugrožavaju demokratiju i dovode do zarobljavanja državnih institucija u političke svrhe, po uzoru na „Pribes izveštaj“, Elek je istakao.

„Ne samo da se radi na slabljenju institucija, koje bi trebalo da budu kontrolor vlasti, nego je i dijalog unutar institucija potpuno ukinut“, rekao je Elek.

Pored urušavanja institucija, o stanju reformi u Srbiji govori i činjenica da je tek nešto više od polovine planiranih aktivnosti u okviru poglavlja 23 i 24 sprovedeno, naglasio je Zlatko Minić iz Transparentnosti Srbija.

„Ne vidimo interesovanje Vlade da u političkom smislu učini borbu protiv korupcije zaokruženom. Što se tiče Akcionog plana za poglavlje 23, on se ne ispunjava,

a njegova revizija ne donosi mnogo šta pozitivno. Izmene donose znatan broj loših rešenja - izmena sastava Saveta za borbu protiv korupcije tako da on uključuje predstavnike ministarstava, čime se smanjuje nezavisnost, izmene Zakona o javnim nabavkama planiraju se samo radi usaglašavanja sa pravilima EU, a ne radi boljeg nadzora, izmene Zakona o agenciji za borbu protiv korupcije donose se samo radi ispunjenja preporuke GREKO-a, ne radi uklanjanja propusta. Takođe, konačna odluka o uvođenju krivičnog dela 'nezakonito bogaćenje' još nije doneta,“ naveo je Minić.

U borbi protiv korupcije na visokom nivou takođe nema vidnog napretka, zaključio je Minić.

Štikliranje obaveza umesto merljivih efekata

„Rokovi se odlažu i obaveze sprovode formalno kako bi se prešlo na sledeći korak, dok na terenu nema rezultata,“ rekao je Minić.

Pored toga, problem je i što se uvođenje lošijih zakonskih rešenja smatra ispunjenjem obaveze. Primer su nacrti Zakona o slobodnom pristupu informacijama i Zakona o proveri porekla imovine, koji bi stanje u ovim oblastima mogli da unazade i pogoršaju, Minić je zaključio.

Marija Anđelković iz Astre - Akcije protiv trgovine ljudima složila se da je opšti zaključak nakon pregledanja revidiranih dokumenata u vezi sa Poglavljem 24 da su se revizori bavili formalnim a ne suštinskim stvarima.

„Sve se svodi na usvajanje zakona i strategija, a malo se priča šta će to učiniti za obične građane i kako će delovati na njihov život,“ Anđelković je istakla.

Ona je navela da su tri dobre stvari koje su se desile u posmatranom periodu vezano za trgovinu ljudima to da je ona prešla iz nadležnosti granične policije u kriminalističku, da je otvoreno prvo državno sklonište za žrtve trgovine ljudima, kao i da su usvojene standardne operativne procedure za postpuanje sa žrtvama, dok su

problem i dalje nedovoljan broj kadrova u toj oblasti i kaznena politika.

Zabrinjavajući je trend „štikliranja“ aktivnosti koje nisu urađene onako kako je predviđeno ili nisu uopšte, istakla je Anđelković. Zaključila je da su izveštaji državnih organa „ogromni narativi“ o postignutim rezultatima bez akcentovanja aktivnosti koje treba da se preduzmu ili kakvi su efekti urađenog.

Izvor: koalicija prEUgovor

Zloupotrebljavanje borbe protiv nasilja nad ženama

Na problem bavljenja formom umesto suštine, bez poznavanja stanja na terenu, ukazala je i Tanja Ignjatović iz Autonomnog ženskog centra (AŽC). U oblasti ostvarivanja osnovnih prava žena došlo je čak i do pogoršanja konteksta, navela je Ignjatović.

„Komitet za eliminisanje diskriminacije žena (CEDAW) traži od naše vlade da preduzme sve neophodne mere za borbu protiv antirodnog diskursa, izražava zabrinutost zbog visokog prisustva diskriminatornih rodnih stereotipa u javnom govoru, nesankcionisanih mizoginih izjava u medijima, i promovisanja konzervativnih ideja o tradicionalnoj porodici što je pogoršano nacionalnom kampanjom za podsticanje rađanja,“ naglasila je Ignjatović.

Zarobljavanje države ogleda se i na primeru uspostavljanja nacionalne SOS linije za žene žrtve nasilja, na šta je AŽC već upozoravao. Ignjatović je obrazložila da je suprotno zakonu i strateškim dokumentima, kao i argumentovanom protivljenju ženskih organizacija sa višedecenijskim iskustvom u ovoj oblasti, realizacija usluge nacionalnog SOS telefona dodeljena državnoj ustanovi koja se nikada tom temom nije bavila.

„Ministar za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja je sproveo ono što je namerio, uz podršku Vlade, i nije se tu nije zaustavio. Nedavno je ženskoj organizaciji Fenomena iz Kraljeva oduzeta je akreditacija za program obuke jer je odbila da edukuje operatorke za prekratko vreme koje je naloženo. Ministar neće da potpiše AŽC-u rešenje o akreditaciji instruktaže za SOS telefon iako je stručna komisija odobrila program,“ zaključila je Ignjatović.

Kako bi se stanje u realizovanim reformama u okviru poglavља 23 i 24 poboljšalo, koalicija prEUgovor poziva Vladu Republike Srbije da redovno objavljuje izveštaje o ispunjenosti aktivnosti, kao i da diskusija o nesprovođenju aktivnosti iz akcionalih planova za ova poglavљa treba uvek da bude na dnevnom redu sednica Vlade. Učesnici diskusije pozvali su na sprovođenje akcionalih planova i objavljivanje evaluacija rezultata njihovog sprovođenja tokom prve četiri godine, što bi trebalo da bude osnova za raspravu o reviziji ovih ključnih strateških dokumenata.

Organizaciju konferencije podržala je Ambasada Kraljevine Holandije, u okviru MATRA programa.

IMPRESSUM

Izdavač

Beogradski centar za bezbednosnu politiku
Đure Jakšića 6/5, 11000 Beograd, Srbija
www.bezbednost.org

Urednik

Bojan Elek
(bojan.elek@bezbednost.org)

Autori/ke

Nemanja Nenadić, Milan Igrutinović,
Tanja Ignjatović, Jelena Dadić, Tamara Stepanović

Dizajn i prelom:

Marko Marinković

Ova publikacija izrađena je uz pomoć Evropske unije.

Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost koalicije prEUgovor i ni na koji način ne odražava stavove Evropske unije.

Jun 2019, Beograd

PRED VAMA JE

rEUformator – informator o poglavljima 23 i 24

rEUformator je namenjen profesionalcima, državnim službenicima, studentima, novinarima, predstavnicima civilnog društva, građanima i građankama zainteresovanim za praćenje politika iz dva najvažnija poglavja u procesu pregovora o učlanjenju Srbije u Evropsku uniju. Nastao je u okviru koalicije **prEUgovor**, koja praćenjem procesa pregovora u oblastima pravosuđa i osnovnih prava (poglavlje 23) i oblasti pravde, slobode i bezbednosti (poglavlje 24) treba da doprinese suštinskoj demokratizaciji Srbije. Tekstovi koji se nalaze u rEUformatoru objavljaju se redovno na sajtu www.preugovor.org

Ukoliko:

želite da sarađujete ili da objavimo vest o nekoj vašoj aktivnosti, pošaljite imejl urednicima sa naslovom *Prilog za rEUformator*

želite da se prijavite ili odjavite sa mejling liste pošaljite imejl *Prijava – Odjava rEUformator* na:
info@preugovor.org

